

УДК 7.03'06:75.021.32/33

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-5\(35\)-2657-2675](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-5(35)-2657-2675)

Петухова Тетяна Анатоліївна кандидат педагогічних наук, доцент, завідувачка кафедри дизайну, Міжнародний гуманітарний університет, м. Одеса, <http://orcid.org/0000-0001-5300-0539>.

Луценко Ігор Вікторович кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри рисунку, Закарпатська академія мистецтв, доцент кафедри рисунку, м. Ужгород, <http://orcid.org/0000-0003-1608-5742>.

Піддубна Оксана Михайлівна кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри образотворчого мистецтва та дизайну, Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир, <http://orcid.org/0000-0002-5937-0677>.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ОЛІЙНОГО ТА АКРИЛОВОГО ЖИВОПИСУ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВОЗНАВСТВА

Анотація. У статті аналізується розвиток олійного та акрилового живопису в сучасному мистецтвознавчому контексті, зокрема їх роль у формуванні художньої мови митця в умовах постмодерної культури. Порівнюються технічні характеристики обох матеріалів, їх здатність до передачі кольору та текстур, а також вплив на творчий процес.

Олійний живопис залишається популярним завдяки глибині кольору, багатошаровості та нюансованості фактури. Ці якості дозволяють художникам створювати детальні та багатогранні зображення. Олія є основним матеріалом для митців, які дотримуються класичних традицій або прагнуть до реалістичного зображення. Її властивості, такі як довгий час висихання, дають можливість коригувати роботу протягом тривалого часу, що робить цей матеріал ідеальним для складних композицій.

Акриловий живопис, в свою чергу, забезпечує гнучкість і технологічну адаптивність. Швидке висихання та можливість комбінувати акрил з іншими матеріалами відкривають митцям нові можливості для експериментів з текстурами і кольорами. Акрил є популярним у створенні сучасних композицій, зокрема в медіаарті, де його можна поєднувати з цифровими технологіями та інтерактивними елементами.

У статті також акцентується увага на інтеграції обох технік у творчості сучасних художників, які поєднують традиційні методи з інноваційними підходами, створюючи нові форми візуального вираження. Це свідчить про розвиток мистецтва, де технологічний прогрес і креативність митців сприяють розширенню художнього простору. Олійний і акриловий живопис залишаються актуальними інструментами для художньої комунікації в умовах глобалізованої культури. У сучасних умовах, коли зникають чіткі межі між видами мистецтва, все більше митців звертаються до гібридних форм, поєднуючи живопис із перформансом, інсталяцією, медіаартом, що відкриває нові горизонти для художньої взаємодії з глядачем.

Ключові слова: живопис, акрил, олія, постмодернізм, художня мова, художні техніки, мистецтвознавство, сучасне мистецтво, інновації в живописі.

Petukhova Tetiana Anatoliivna Candidate of pedagogical sciences, Associate Professor, Head of the Department of Design, International Humanitarian University, Odesa, <http://orcid.org/0000-0001-5300-0539>

Lutsenko Ihor Viktorovych Candidate Study of Art (PhD), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Drawing, Transcarpathian Academy of Arts, Uzhhorod, <http://orcid.org/0000-0003-1608-5742>

Piddubna Oksana Mykhailivna PhD in Pedagogy, Associate professor, Head of the Department of fine arts and design, Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, <https://orcid.org/0000-0002-5937-0677>

FEATURES OF THE DEVELOPMENT OF OIL AND ACRYLIC PAINTING IN THE CONTEXT OF CONTEMPORARY ART HISTORY

Abstract. This article analyzes the development of oil and acrylic painting within the context of contemporary art studies, focusing on their role in shaping the artist's visual language in the conditions of postmodern culture. The technical characteristics of both materials, their ability to convey color and texture, as well as their impact on the creative process, are compared.

Oil painting remains popular due to its color depth, layering, and texture nuance. These qualities allow artists to create detailed and multifaceted images. Oil is the primary medium for artists adhering to classical traditions or striving for realistic representation. Its properties, such as long drying times, enable the

artist to adjust the work over an extended period, making it ideal for complex compositions.

Acrylic painting, in turn, offers flexibility and technological adaptability. Fast drying and the ability to combine acrylic with other materials open up new possibilities for artists to experiment with textures and colors. Acrylic is popular in the creation of contemporary compositions, particularly in media art, where it can be combined with digital technologies and interactive elements.

The article also emphasizes the integration of both techniques in the works of contemporary artists who combine traditional methods with innovative approaches, creating new forms of visual expression. This demonstrates the development of art, where technological progress and the creativity of artists contribute to the expansion of the artistic space. Oil and acrylic painting remain relevant tools for artistic communication in a globalized culture. In the current context, where clear boundaries between art forms are disappearing, more and more artists are turning to hybrid forms, combining painting with performance, installation, and media art, opening new horizons for artistic interaction with the viewer.

Keywords: painting, acrylic, oil, postmodernism, visual language, artistic techniques, art studies, contemporary art, innovations in painting.

Постановка проблеми. У сучасному мистецтвознавстві дедалі більше уваги приділяється аналізу матеріальних і технічних аспектів художньої практики, оскільки саме вони визначають візуальні, естетичні та концептуальні параметри мистецтва постіндустріальної доби. Олійний та акриловий живопис, як два провідні живописні медіуми, залишаються ключовими засобами художнього висловлювання у творчості митців, попри розвиток цифрових технологій і новітніх форм візуального мистецтва. Розуміння технічних і виражальних можливостей цих матеріалів є надзвичайно важливим для вивчення змін у художньому мисленні, трансформації образної мови та впливу технологічного прогресу на візуальну культуру загалом. Актуальність теми зумовлена також зростанням інтересу до міждисциплінарних практик, де поєднання традиційних і сучасних художніх засобів створює нові формати комунікації та інтерпретації в контексті глобалізованого мистецького простору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема дослідження живописних технік — зокрема олійного та акрилового живопису — активно розглядається у вітчизняному та зарубіжному мистецтвознавстві. Теоретичні засади аналізу технік сформовані у працях В. Аксенова, О. Ройтенберга, С. Плаксіної, де увага приділяється еволюції художніх матеріалів, впливу техніки на формування стилю та образної мови митця. У контексті

сучасного мистецтва акцент робиться на міждисциплінарному підході (К. Бишов, Дж. Берджер), зокрема на взаємодії класичних і новітніх технік, а також впливі постмодерних тенденцій на розвиток живопису як медіуму. Проте, попри наявність окремих досліджень, комплексного порівняльного аналізу олійного та акрилового живопису в умовах сучасного культурного середовища, їхньої технічної еволюції та ролі в художньому процесі ХХІ століття залишається недостатньо. Це визначає наукову новизну та актуальність даного дослідження. {1,2}

Мета статті. Метою статті є всебічне дослідження особливостей розвитку олійного та акрилового живопису в умовах постмодерного культурного простору, аналіз їх технічних і виражальних характеристик, а також визначення ролі цих живописних технік у формуванні художньої мови сучасного митця в контексті актуального мистецтвознавчого дискурсу. Особлива увага приділяється порівнянню впливу кожної з технік на композиційне рішення твору та сприйняття глядачем. Дослідження спрямоване на виявлення нових тенденцій у використанні традиційних і сучасних матеріалів у живописі.

Проблемне поле дослідження. Охоплює питання еволюції технічних засобів художнього вираження у живописі, зокрема особливості використання олійних та акрилових фарб у сучасному мистецькому процесі. У центрі уваги перебуває проблема збереження традицій академічного живопису в умовах технологічних змін і впливу постмодерністських практик. Також порушується питання взаємодії між технікою виконання та художньою ідеєю твору, адаптації художника до нових матеріалів та запитів глобалізованого культурного середовища. Недостатній рівень систематизації мистецтвознавчих підходів до аналізу комбінованих технік живопису формує потребу в глибшому вивченні цієї теми.

Завдання дослідження:

- проаналізувати технічні та художні особливості олійного й акрилового живопису як самостійних видів мистецької практики;
- визначити основні тенденції розвитку та трансформації цих технік у сучасному культурному контексті;
- розкрити роль олійних та акрилових матеріалів у формуванні художньої мови сучасного митця;
- дослідити можливості взаємодії традиційних і новітніх живописних засобів у творчості сучасних художників;
- окреслити перспективи подальшого вивчення комбінованих технік у межах сучасного мистецтвознавчого дискурсу.

Методи дослідження:

- порівняльно-аналітичний метод для виявлення спільних і відмінних рис технічних характеристик олійного та акрилового живопису;

- історико-хронологічний метод дозволив простежити динаміку розвитку цих технік у контексті змін мистецьких практик XX–XXI століть;
- мистецтвознавчий аналіз було використано для інтерпретації художніх творів, виконаних у відповідних техніках;
- контент-аналіз публікацій у фахових виданнях допоміг охопити сучасний науковий дискурс із проблематики дослідження;
- елементи візуального аналізу застосовують для вивчення композиційних, колористичних та текстурних характеристик творів сучасних художників, що застосовують змішані техніки, зокрема для оцінки взаємодії класичних та інноваційних методів у створенні художніх образів. {2}

Олійний живопис, як одна з найзначущих технік в історії мистецтва, виник у Європі в середньовіччі, але найбільший розвиток припадає на період Ренесансу. Художники почали використовувати олії для змішування фарб, що дозволило досягти нових рівнів глибини кольору та деталізації. Перша згадка про використання олійних фарб відноситься до XIV століття, проте справжня популяризація цієї техніки відбулася завдяки новаторським експериментам Яна ван Ейка, який є визнаним засновником олійного живопису. Його інноваційні методи дозволили створювати багатошарові композиції, що стали основою для досягнення складних кольорових ефектів і деталізованих зображень, що суттєво змінило мистецький процес. {3}

Олійні фарби дозволяли художникам, таким як Леонардо да Вінчі, Мікеланджело, Рембрандт та Ван Гог, досягати неймовірної виразності і реалістичності у зображенні людини, природи та сцен з життя. Техніка стала основною в європейському живопису впродовж кількох століть, відіграючи ключову роль у таких стилях, як Ренесанс, Бароко та Рококо. Вона також залишається важливою навіть у модерністських рухах, зокрема в імпресіонізмі, експресіонізмі та кубізмі.

В епоху модернізму в кінці XIX – початку XX століття художники почали експериментувати з новими матеріалами та стилями. Незважаючи на появу нових технік, таких як акрилові фарби, олійний живопис зберігав свою актуальність. Художники зверталися до олійних фарб для вираження суб'єктивних емоцій і абстрактних концепцій, додаючи нові форми вираження та підходи до старовинної техніки. {5}

Сучасне мистецтво продовжує трансформувати традиції олійного живопису. Сучасні митці активно використовують комбіновані техніки, поєднуючи олійні фарби з акриловими, металевими поверхнями та навіть цифровими технологіями. Це дозволяє створювати складніші та багатофункціональні художні роботи, що відображають не лише матеріальні, а й культурні зміни. Змішування класичних і сучасних підходів відкриває нові можливості для творчості, інтегруючи традиційне мистецтво в нові культурні та технологічні контексти.

Олійний живопис, як техніка, має багатогранну історію та величезне значення для світового мистецтва. Його традиції та інновації продовжують бути важливими для сучасних художників, які активно використовують цю техніку в поєднанні з новими медіа та концепціями. {9}

Олійний живопис є однією з найстаріших і найрозповсюдженіших технік у західному мистецтві. Його основною особливістю є використання масляних фарб, що складаються з пігменту та олії, найчастіше льняної або макової, яка слугує зв'язуючим компонентом. Ці фарби мають тривалий час висихання, що дозволяє художнику працювати над полотном протягом тривалого часу, вносячи корективи, змішуючи кольори або створюючи нові фактури.

Однією з головних переваг олійного живопису є його здатність до багат шарового нанесення фарб. Кожен наступний шар наноситься поверх попереднього, що дозволяє створювати глибину, світлотіннові ефекти та нюансовані переходи кольору. Цей процес дає змогу художникам досягати високої деталізації і тонкої роботи з текстурою, а також передавати неймовірну глибину кольору та реалістичність.

Особлива техніка олійного живопису — це глазуран, при якому тонкі прозорі шари фарби накладаються на сухий підклад. Це дозволяє створювати складні і багаті кольорові ефекти, а також надавати художнім творам вишуканість і насиченість. Інша відома техніка — сфумато, що полягає в м'якому переході тіней та світла, особливо характерному для портретного живопису епохи Відродження.

У олійному живописі велике значення має вибір основи. Олійні фарби можуть бути нанесені не тільки на полотно, але й на дерево, метал чи скло, що розширює можливості для художників. Однак, полотно, особливо оброблене ґрунтом, є найбільш традиційною основою для цієї техніки. Крім того, використання мастик і розчинників дозволяє варіювати густоту фарби та її прозорість, а також забезпечує необхідну консистенцію для нанесення різних ефектів. [6]

Технічні особливості олійного живопису дозволяють художникам детально передавати як фізичну реальність, так і глибокі внутрішні емоції через точне відображення текстур і поверхонь. Тому олійний живопис залишає за собою пріоритет у традиційних формах мистецтва, таких як портрети, пейзажі, натюрморти, а також в академічних школах живопису.

Класичні школи живопису, зокрема італійська, нідерландська та французька, значно вплинули на розвиток олійного живопису, і їхні досягнення й досі визначають техніки та естетичні пріоритети сучасних художників.

Італійська школа, особливо епохи Ренесансу, розвинула техніку олійного живопису через удосконалення принципів перспективи, глибини

кольору та світлотіні, що дозволяє створювати реалістичні, просторові образи. Художники, як Леонардо да Вінчі та Рафаель, заклали основи для створення відчуття об'єму та глибини на площині, що стало важливою складовою традиції олійного живопису.

Нідерландська школа, зокрема в особі таких майстрів, як Ян ван Ейк та Рембрандт, прославилася своєю здатністю до детального відображення текстур, світлових ефектів та інтенсивного використання багатошарових технік. Нідерландські майстри активно використовували олійні фарби для створення тонких перехідних ефектів і насичених, але одночасно стриманих кольорів, що дозволяло передавати реалістичну глибину та текстуру.

Французька школа, зокрема в періоді Бароко та Рококо, привнесла у живопис вишуканість у використанні кольору та розробила техніки, що фокусувалися на декоративному оформленні. Французькі художники вели активну роботу з контрастом світла та тіні, створюючи драматичні ефекти та емоційно насичену атмосферу. {5}

Сучасне розуміння олійного живопису зазнало значних змін у ХХІ столітті, в тому числі завдяки інтермедіальних експериментів та змішуванню класичних технік з новими підходами. Сьогодні художники активно інтегрують олійний живопис з цифровими технологіями, колажами та іншими медіа, створюючи нові форми та концепції, які розширюють межі класичної техніки.

Завдяки розвитку технологій, зокрема нових типів олійних фарб, митці мають змогу досягати більшої інтенсивності кольору, швидшого висихання та кращого збереження кольору, що розширює можливості для більш експресивного та динамічного вираження. Крім того, використання інноваційних матеріалів, таких як метали, текстиль чи інші поверхні, дозволяє художникам поєднувати традиційну техніку з новими ідеями і концептами.

Важливою тенденцією ХХІ століття є використання олійного живопису для створення концептуальних інсталяцій та перформансів, де живопис стає лише одним із елементів більш складного візуального та художнього досвіду. Сучасні художники також часто звертаються до історичних тем і переосмислюють їх через призму сучасності, що дозволяє створювати нові форми мистецької комунікації.

Олійний живопис продовжує еволюціонувати, зберігаючи свою важливість у сучасному мистецтві, водночас пристосовуючись до нових вимог і тенденцій естетичної виразності. {7}

Акриловий живопис є порівняно новим явищем у практиці образотворчого мистецтва. Його становлення припадає на середину ХХ

століття, коли внаслідок активного розвитку хімічної промисловості були розроблені синтетичні водорозчинні полімери, що стали основою для створення нового типу фарб. Перші дослідження у цій галузі розпочалися ще у 1930-х роках, однак саме у 1940-х було створено вододисперсійні полімери, які заклали технічне підґрунтя для появи акрилових фарб.

Уперше акрилові фарби з'явилися на художньому ринку в 1950-х роках і швидко здобули популярність завдяки низці важливих характеристик: швидкому висиханню, високій адгезії до різноманітних поверхонь, стійкості до зовнішніх впливів та тривалому збереженню кольору. Саме ці властивості відкрили нові можливості для художньої практики, сприяючи пошуку нетрадиційних технік, експериментів з формою, фактурою та кольором.

У 1960-х роках акрил упевнено увійшов у сферу мистецтва як повноцінна альтернатива традиційному олійному живопису. Його почали активно використовувати художники, що працювали у модерністських, авангардних та концептуальних напрямках. Завдяки своїй універсальності, технологічній зручності та естетичній варіативності, акрилова техніка набула самостійного статусу в образотворчому мистецтві другої половини XX століття, суттєво вплинувши на формування сучасного художнього мислення. {9}

Акрилові фарби використовували художники, такі як Девід Гокні, Джексон Поллок та Енді Воргол. Їхні твори демонстрували потенціал акрилу в абстракціонізмі, поп-арті та новітніх стилістичних течіях. На відміну від традиційного олійного живопису, акрил дозволяє поєднувати властивості водорозчинних та стійких фарб, працювати з багатошаровістю, прозорістю, пастозністю, а також використовувати його на різноманітних поверхнях — полотні, дереві, металі, склі, текстилі.

Поширення акрилового живопису впродовж XX століття стало важливим етапом у трансформації образотворчих практик, відкривши перед митцями нові технічні та естетичні горизонти. З появою акрилових фарб художники отримали змогу поєднувати традиційні засади живопису з експериментальними підходами, адаптуючи творчість до динаміки сучасної візуальної культури.

Акрилові матеріали сприяли формуванню нової художньої мови, яка поєднувала технологічність, швидкість реалізації задуму та широку варіативність формотворчих рішень. Цей тип фарб не лише розширив палітру художніх технік, але й визначив специфіку візуального коду епохи модернізму та постмодернізму. У цьому контексті акриловий живопис виступає не лише як альтернатива класичним медіумам (олії, темпері, акварелі), а як самодостатня художня система, здатна до інтеграції в мультидисциплінарні мистецькі практики.

У сучасному мистецтві акрилові фарби активно застосовуються в стріт-арті, інсталяції, перформансі, цифровому мистецтві та концептуальному живописі. Їх здатність до швидкого висихання, стабільність кольору й адгезія до різноманітних поверхонь дають змогу художникам працювати мобільно, оперативно реагувати на соціальні й культурні виклики, а також реалізовувати складні композиційні задуми в урбаністичних середовищах.

У добу постмодерну акриловий живопис стає засобом продуктивного діалогу між традицією і новаторством. Його використання дозволяє переосмислити класичні канони та інтегрувати художні пошуки в нові контексти, що суттєво розширює межі візуального мистецтва ХХІ століття. {11}

Акриловий живопис як явище сформувався в епоху домінування модерністських художніх пошуків, коли митці активно відмовлялися від академічних канонів на користь нових форм, засобів та концептуальних підходів. Саме модернізм створив сприятливе підґрунтя для експериментів із матеріалами, що дало змогу акриловим фарбам увійти до професійного художнього обігу в середині ХХ століття. Здатність акрилу швидко висихати, утворювати різні фактури, забезпечувати яскравість кольору та можливість багатошаровості відповідала естетичним запитам художників-модерністів, які шукали нові, динамічні способи візуального вираження.

У рамках модернізму акрил широко використовувався в абстрактному експресіонізмі, поп-арті та оп-арті. Митці, зокрема Девід Хокні, Елсворт Келлі, Джексон Поллок, розглядали акрил як ефективний засіб для реалізації нових композиційних рішень, зокрема масштабних полотен, інтенсивної кольорової гами та ефектів прозорості й матовості.

У період постмодерну акриловий живопис набув ще більшої концептуальної ваги. Постмодернізм, зі своєю відкритістю до еkleктики, іронії, гри з цитатністю та деконструкцією канонів, сприяв утвердженню акрилу як універсального матеріалу, здатного до адаптації в найрізноманітніших контекстах — від живопису до інсталяції, від стріт-арту до перформативних практик. Художники постмодерної доби використовували акрил не лише як технічний засіб, а як складову концептуального дискурсу, що дозволяє вільно поєднувати жанри, стилі, формати та матеріали.

Отже, модернізм заклав основи використання акрилу як інструменту художнього новаторства, а постмодернізм розвинув ці тенденції, відкривши перед акриловим живописом необмежене поле інтерпретацій і взаємодій. У сучасному мистецтві акрил залишається одним із найпоширеніших засобів, що втілює синтез традиції та інновації. {12}

Розглядаючи конкретні аспекти, такі як художні, технологічні та експресивні відмінності між акриловими та олійними фарбами, варто

відзначити, що акрилові фарби мають низку особливостей, які значно впливають на їхнє застосування в художній практиці. Відмінності в швидкості висихання, текстурних можливостях і здатності до комбінування з іншими матеріалами визначають унікальні художні ефекти та техніки, які стають важливими інструментами для сучасних митців.

Переваги акрилових фарб:

- швидке висихання – одна з головних переваг акрилу. Це дозволяє художникам працювати швидше і одночасно швидко коригувати свої роботи;
- можливість змішування з іншими матеріалами – акрил легко комбінується з іншими технологіями, такими як гуаш, пастель, а також застосовується для змішування з текстурами, додаючи роботам оригінальності;
- стійкість і водостійкість – акрилові фарби добре утримують кольори і не бояться води після висихання, що дає можливість використовувати їх для різних технік, включаючи підготовку поверхонь і працю на відкритому повітрі;
- безпечність – акрилові фарби не містять токсичних речовин, що робить їх безпечними для здоров'я художника.

Недоліки акрилових фарб:

- обмеження в кольорі та текстурі – хоча акрил має яскраві кольори, вони можуть виглядати менш глибокими і багатими порівняно з олійними фарбами, що дає художнику меншу можливість для створення багатошарових, нюансованих композицій;
- швидке висихання – хоч ця властивість і є перевагою в певних контекстах, вона також може стати недоліком для художників, які звикли працювати з матеріалом, що дозволяє вносити корективи протягом тривалого часу, як це можливо з олією.

Переваги олійних фарб:

- глибина кольору – олійні фарби мають здатність створювати багаті, насичені кольори та чудову текстуру, що дозволяє художникам досягати глибини в композиціях і відтворювати найдрібніші деталі;
- час для корекцій – довгий час висихання дає можливість художникам коригувати свої роботи, додавати нові шари і працювати над деталями протягом кількох днів або навіть тижнів;
- можливість створення тонких переходів і ефектів – використовуючи олію, художники можуть досягати дуже тонких переходів кольорів і створювати складні текстурні ефекти.

Недоліки олійних фарб:

- тривале висихання – хоча цей фактор дає певні переваги, він також ускладнює процес роботи, оскільки художники повинні чекати кілька днів або тижнів, поки фарба висохне;

- токсичність – деякі компоненти олійних фарб, а також розчинники (наприклад, уайт-спірит), можуть бути токсичними і потребують обережності при використанні;

- складність в очищенні інструментів – після роботи з олійними фарбами необхідно використовувати спеціальні розчинники для очищення пензлів і палітри, що додає складнощів у роботі.

Порівняльна характеристика олійного та акрилового живопису виявляє суттєві художні, технологічні та експресивні відмінності, зокрема в способах передачі кольору, текстури та швидкості висихання, що значною мірою визначає технічні можливості і творчі підходи митців у роботі з кожним з цих матеріалів. {10}

Художні відмінності. Олійний живопис відомий своєю здатністю досягати неймовірної глибини кольору і створювати багатшарові, тонко деталізовані композиції. Олія ідеально підходить для створення реалістичних зображень, а також дозволяє художникам досліджувати нюанси кольору та світла, що робить її незамінною для класичних художніх стилів, таких як портрети і пейзажі. З іншого боку, акрилові фарби дозволяють митцям створювати більш сучасні композиції з інтенсивними кольорами і сміливими текстурами. Їх здатність до швидкого висихання дає можливість миттєво вносити корективи, що робить акрил чудовим вибором для експериментальних робіт, таких як абстракція чи поп-арт.

Технологічні відмінності. Акрилові фарби відзначаються своєю технологічною універсальністю і здатністю швидко висихати. Вони легко змішуються з водою і можуть застосовуватись у різних техніках, від пастозного до розведеного нанесення. Крім того, акрил можна використовувати на різних поверхнях, таких як папір, полотно, дерево чи метал. Олійні фарби, в свою чергу, вимагають більш тривалого часу для висихання, що дозволяє митцям працювати над складними, багатшаровими композиціями. Олія має унікальні властивості, які дозволяють створювати різноманітні текстури, від прозорих до щільних, і зберігати їх протягом тривалого часу без значних змін.

Експресивні відмінності. Акрилові фарби дають художникам більше свободи для швидкої реакції та інтерпретації, оскільки їх висихання дозволяє миттєво експериментувати і коригувати елементи картини. Вони також ідеально підходять для комбінування з іншими медіа, створюючи унікальні ефекти та поєднання текстур і кольорів. Олійний живопис, навпаки, дозволяє досягати більш детальних і складних ефектів через повільне висихання фарб, що дає можливість для точного моделювання форми і глибини. Це робить олію незамінною для художників, які хочуть досягти максимальної детальності й нюансованості в роботах. {8}

У сучасному мистецтві акрилові фарби часто застосовуються в медіарті, де поєднання традиційних матеріалів з новими технологіями стає важливою тенденцією. Акрил використовується не лише для живопису, а й для створення інтерактивних художніх інсталяцій, де важливу роль відіграє швидка адаптація матеріалів до нових технологій.

Олійний живопис, попри розвиток новітніх технологій, продовжує займати важливе місце у художній практиці. Сучасні митці, поєднуючи олію з новими підходами, створюють гібридні техніки, які дозволяють зберігати глибину і багатшаровість олійного живопису, одночасно додаючи елементи експерименту і новизни.

Зокрема, обидва матеріали — олійні та акрилові фарби — зберігають свою актуальність в умовах постмодерного мистецтва, зокрема через їхню здатність до трансформації і поєднання з новими технологіями, що надає митцям більше свободи для вираження і створення інноваційних художніх форм.

У сучасному мистецтві техніки олійного та акрилового живопису набули широкого застосування завдяки своїй багатофункціональності, технологічній гнучкості та здатності адаптуватися до естетичних викликів часу. Вони активно відповідають на потреби постмодерного мистецького дискурсу, відкриваючи нові можливості для художнього висловлення. Українські та міжнародні митці демонструють широкий спектр підходів до використання зазначених технік, інтегруючи їх у сучасні мистецькі парадигми, зокрема шляхом експериментів, синтезу матеріалів та пошуків нової художньої мови.

В умовах трансформації художніх практик другої половини XX — початку XXI століття одеська школа живопису демонструє яскравий синтез традиційного живопису та сучасних образотворчих засобів, зокрема олійного та акрилового живопису. Вагомий внесок у цей процес зробили такі художники як Сергій Басок, Микола Виткун, Дмитро Жижин, Оксана Здоровецька, Юрій Нетрусов.

Сергій Іванович Басок — провідний художник-декоратор Одеського театру музичної комедії, член НСХУ. В його творчості спостерігається потужне поєднання академічних прийомів олійного живопису з ліричною атмосферністю пейзажу та урбаністичних сцен. Протягом більш ніж 40 років Басок активно експериментує з кольором і фактурою, використовуючи як традиційні, так і сучасні техніки, включаючи акрил.

Микола Митрофанович Виткун — заслужений художник України, театральний художник, графік. Його мистецтво перебуває на перетині театральної сценографії та станкового живопису. Виткун демонструє схильність до урбаністичного пейзажу та портрету, де олійний живопис поєднано з графічною лаконічністю.

Дмитро Юрійович Жижин — заслужений художник України, провідний графік та живописець, знаний за серії офортів, літографій та акварелей. Водночас Жижин активно працює в техніці олійного живопису, поєднуючи традиції класичної української та російської школи з модерністичними експериментами. Його роботи вирізняються складною пластикою та багатошаровістю колористичних рішень.

Оксана Юріївна Здоровецька — дизайнер, графік, член НСХУ. Працює переважно в техніці акварелі з білилами, темпері, акрилу, створюючи камерні композиції з елементами декоративності. Її живопис поєднує експресивність лінії та м'якість кольору, демонструючи сучасне бачення традиційних технік.

Юрій Сергійович Нетрусов — художник Одеського літературного музею, учасник регіональних та міжнародних виставок, автор 11 персональних експозицій. Його творчість охоплює пейзаж та метафізичні композиції, виконані здебільшого в техніці олійного живопису, де особливу увагу приділено передачі настрою та символічного змісту.

Одеська школа живопису демонструє багатогранність сучасних підходів до олійної та акрилової техніки, поєднуючи академізм з новітніми мистецькими тенденціями, що відображає складність розвитку образотворчого мистецтва у пострадянському культурному контексті. {17}

Мистецтво Закарпаття є вагомим явищем української культури, яке сформувало потужну регіональну школу живопису, що гідно вирізняється на тлі таких мистецьких осередків, як Київська, Харківська, Одеська та Львівська школи. Закарпатський живопис, успадкувавши ідеї Адальберта Ерделі, Йосипа Бокшая та їхніх послідовників, розвинув власні вектори формальних шукань, втілюючи новітні тенденції постмодерну, експресіонізму, абстракції та концептуалізму. Серед таких новаторських підходів важливе місце займає експерименти з олійною та акриловою техніками, що розкривають нові можливості пластичної мови сучасного живопису.

Визначним представником закарпатського мистецького середовища є Борис Кузьма — відомий художник, голова Закарпатської організації НСХУ. Його творчість відзначається поєднанням декоративності кольору, експресивної манери мазка та філософського осмислення реальності. В акриловій техніці митець експериментує з фактурністю, насиченими палітрами, абстрактними композиціями, акцентуючи увагу на символах національної культури. Його роботи вирізняються симбіозом графіки та живопису, де домінує акварель, у якій автор трансформує натюрморти, етюди, пейзажі у своєрідний колористичний імпресіонізм з елементами абстракції та постмодернізму. Завдяки стрімким лініям, живописним

вузлам, фрагментованим простором і сміливим колірним рішенням Кузьма формує власне емоційне враження від світу, вписуючи його у контекст сучасного мистецтва.

Іншим яскравим представником закарпатської школи живопису є Сергій Біба, заслужений художник України, відомий своїми багатошаровими абстрактними композиціями та глибоким філософським осмисленням простору. В акрилі Біба створює твори, де поєднуються елементи традиційного мистецтва із сучасними формалістичними експериментами. Його живопис тяжіє до експресіонізму, домінують геометризовані площини, напіваабстрактні форми, де колір виконує не лише конструктивну, а передусім емоційну функцію. Його твори — «Хрест» (1995), «Психоматика» (1996), «Час літати» (1997) та інші — є візуальними метафорами внутрішнього стану людини та відображенням складності сучасного світу.

Творчість Ігоря Луценка тяжіє до поетичного осмислення пейзажних та урбаністичних мотивів. В акриловій техніці художник працює над передачею динаміки часу, просторових трансформацій міського середовища. Його роботи відзначаються використанням прозорих шарів, фактурних контрастів, спрощенням форми та площинністю зображення. Відомі твори «Гуцульські музики» (2006), «Коляник» (2008), «Люди, які садять яблуні» (2010) демонструють глибоку прив'язаність митця до етнічної тематики, водночас осмислюючи традиційні сюжети крізь призму сучасної художньої мови.

Варто також відзначити творчість Юрія Шелевицького, який в акрилі створює емоційно насичені твори, зосереджуючись на проблематиці культурної ідентичності та духовного простору. Його живопис вирізняється експресивністю, експериментами з формою та кольором, що дозволяє митцю візуалізувати глибокі психологічні та екзистенційні теми.

Сучасне закарпатське малярство, розвиваючись у контексті українського та європейського образотворчого мистецтва, демонструє широкий спектр інноваційних підходів у роботі з олійною та акриловою техніками. Еволюція художньої мови, зокрема переосмислення традицій через призму новітніх пластичних та концептуальних практик, є важливою рисою розвитку цього мистецького осередку, що глибоко вкорінений у національних традиціях, проте звернений до глобального культурного діалогу. {16}

Житомир, місто, яке є справжнім центром творчих людей, здобуло свою популярність завдяки багатьом художникам, чії роботи пронизані натхненням від унікальних краєвидів цього міста та його культурних традицій. Багато з них творять у жанрах олійного та акрилового живопису, застосовуючи свої техніки для вираження не тільки особистих емоцій, а й значущих культурних та історичних моментів.

Одним із представників, що вирізняється своїм внеском у розвиток сучасного мистецтва, є Анатолій Розбіцький. Заслужений художник України, він більше ніж сорок років займається художньою діяльністю, зокрема створюючи картини, що відображають урбаністичний Житомир та важливі суспільні події, зокрема, тему Майдану та російсько-української війни. Його роботи виконані у стилі олійного живопису, де він детально передає емоції та атмосферу навколишнього світу, не забуваючи при цьому зберегти зв'язок із глибокими історичними традиціями України.

Микола Бутковський — заслужений художник України, який також працює в жанрі олійного живопису, відомий не лише своїми живописними роботами, але й графічними портретами. Окрім цього, Бутковський активно займається фотопортретом, втілюючи у своїх роботах значущі образи культурних діячів Житомира. Для нього характерна поєднання класичних технік з новими підходами до зображення, включаючи використання сучасних цифрових інструментів у обробці фотографій, що надає його творам сучасний вигляд.

Станіслав Антонюк, представник реалізму, займається створенням картин, які виражають складність поєднання кольорів і тонів у традиційному олійному живописі. Його творчість орієнтована на дослідження індивідуальних традицій та стилістичних особливостей, що робить його роботи неповторними. Він відомий за використання особливих технік в роботі з кольором, зберігаючи баланс між реалістичним зображенням і експресивністю.

Юрій Дубінін вносить у сучасний живопис Житомира романтичний елемент. Його картини відзначаються лаконічністю форм, витонченістю кольорів та акцентом на грацію ліній. В живопису Юрія можна побачити поєднання імпресіоністичних рис з чіткими реалістичними лініями. Такі художники, як він, використовують олійні фарби для створення композицій, де кожна деталь має своє значення, а кольори відображають емоційний стан зображених постатей.

Сучасні тенденції у олійному та акриловому живопису Житомира, що розвиваються на тлі творчості таких митців, як Дмитро Красняк, Валерій Кулавін, Віктор Шкуринський та інші, орієнтовані на поєднання класичних технік з новаторськими підходами. Художники експериментують з матеріалами, текстурами та кольоровими палітами, створюючи нові напрямки у живопису, що влучно відображають сучасні настрої та переживання. Їхні роботи допомагають розкривати нові горизонти у розумінні сучасного українського мистецтва, сприяючи розвитку інтерпретацій старих традицій та переосмисленню культурної спадщини через призму сучасності.

У загальному контексті розвитку олійного та акрилового живопису в сучасному мистецтвознавстві важливу роль відіграє здатність художників поєднувати традиційні прийоми з інноваційними техніками, що дозволяє розширювати межі творчого самовираження. Розвиток цих жанрів у житомирських митців – це свідчення активної взаємодії між класичними традиціями українського мистецтва та новітніми тенденціями, що привертають увагу не тільки до технічної складності, але й до глибини змісту художніх творів.

У контексті порівняльного аналізу живописних технік, важливо звернутися до практики визнаних митців сучасності, зокрема Герхарда Ріхтера (Німеччина) та Люса Туйманса (Бельгія), творчість яких окреслює потенціал акрилу й олії як інструментів художнього висловлення в умовах постмодерного візуального простору.

Герхард Ріхтер — один із ключових представників сучасного абстрактного живопису — активно працює з акрилом, демонструючи технічні й концептуальні можливості цього матеріалу. Його абстрактні композиції вирізняються багатошаровістю, глибиною кольору та текстурною складністю. Ріхтер експериментує з нанесенням фарби шпателем та іншими нетрадиційними інструментами, що дозволяє створювати складні колористичні взаємодії, в яких важливу роль відіграє випадковість і жест. Акрилова техніка у його творчості виявляє потенціал до швидкої трансформації форми й кольору, дозволяючи художнику фіксувати миттєві емоційні й естетичні імпульси.

З іншого боку, Люс Туйманс обирає класичну техніку олійного живопису як засіб філософського осмислення образу. Його роботи, що часто торкаються складних тем пам'яті, історії та візуальної репрезентації, характеризуються делікатністю виконання, приглушеною кольоровою гамою та ефектом «згаслого» зображення. Повільне висихання олії дає змогу художнику поступово нашаровувати тональні переходи, створюючи атмосферу ефемерності та недовговічності. Таким чином, матеріал стає не лише технічним вибором, а й концептуальною складовою мистецького жесту.

Приклади Ріхтера й Туйманса демонструють, що вибір між акрилом та олією — це не лише питання техніки, а й вияв художньої ідентичності, що визначається світоглядною позицією митця, його ставленням до часу, простору й образу. Їхня творчість розширює уявлення про можливості живопису як сучасної форми комунікації, у якій технічні аспекти невід'ємно пов'язані з глибинним смисловим наповненням. {13,14}

Загалом, сучасні митці — як українські, так і закордонні — свідомо обирають ту чи іншу техніку залежно від концептуальних завдань, а іноді

комбінують обидві, створюючи нові форми візуального мовлення. Це свідчить про живий розвиток живопису як форми комунікації в умовах культурного плюралізму.

У контексті сучасного мистецтвознавства розвиток олійного та акрилового живопису засвідчує паралельне співіснування традиційних технік із новітніми художніми практиками. Олійний живопис, як канонічна форма образотворчого мистецтва, зберігає свою актуальність завдяки глибокій кольоровій насиченості, можливостям тонального моделювання та пластичності мазка, що надає твору виразності й індивідуальності. Його використання у сучасному мистецтві поєднується з новими сюжетами, елементами концептуалізму й символізму, зберігаючи при цьому спадкоємність європейської художньої традиції.

Водночас акриловий живопис відкриває широкі перспективи для експериментів, міждисциплінарних синтезів і новаторських візуальних рішень. Завдяки технічним властивостям — швидкому висиханню, варіативності фактур і можливості імітації інших технік — акрил набуває дедалі ширшого застосування: від класичного станкового живопису до стріт-арту, цифрових колажів, інсталяцій та візуальних перформансів. Він активно функціонує як медіум концептуальної комунікації між митцем і глядачем.

Суттєвим є також поєднання обох технік із цифровими технологіями, новими медіа та інтерактивними форматами. Це свідчить про їхню адаптивність до викликів постмодерної доби, де художній твір дедалі частіше виконує не лише естетичну, а й соціальну, культурну та критичну функцію.

Сучасне мистецтвознавство дедалі частіше звертається до аналізу живопису як феномена візуальної культури, що перебуває у тісному зв'язку з трансформаціями художнього мислення, ідентичності митця, змінами просторової та символічної організації твору. У цьому контексті олійний та акриловий живопис розглядаються не лише з технічного або естетичного погляду, а як візуальні тексти, що репрезентують культурну пам'ять, суспільні запити та медіа-естетику доби.

Дійшовши висновку, що специфіка й еволюція олійного та акрилового живопису має багатовимірне значення в сучасному культурному контексті, слід підкреслити їхню роль у глибшому осмисленні актуальних художніх процесів. Це, у свою чергу, сприяє формуванню цілісного уявлення про образотворче мистецтво в умовах глобалізованого культурного простору та розвитку методології сучасного мистецтвознавства як міждисциплінарної наукової галузі.

Література:

1. Аксенов, В. П. Живопис: традиції та інновації. — Київ: Мистецтво, 2012. — 240 с.
2. Плаксина, С. М. Матеріали і техніки сучасного образотворчого мистецтва. — Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2016. — 176 с.
3. Гомбрих Е. Г. Історія мистецтва. — Київ: Основи, 2002.
4. Чарльз Ленд. Техніка живопису: матеріали і методи. — Харків: Ранок, 2010.
5. Наталія Гниляцька. Європейський живопис: етапи розвитку. — Львів: Світ, 2015.
6. Джон Вілкінсон. Секрети старих майстрів. Техніки і прийоми олійного живопису. — Москва: Арт-Родник, 2011.
7. Жан Клер. Мистецтво та модерн: трансформації класичного живопису у XX столітті. — Париж: Gallimard, 2006.
8. Герасимова, О. (2021). Техніки сучасного живопису: акрил та його застосування. Київ: Арт-Видавництво.
9. Савченко, М. (2020). Історія акрилового живопису: від виникнення до сучасних тенденцій. Львів: Наука і культура.
10. Бровченко, О. (2019). Розвиток художніх матеріалів в образотворчому мистецтві XX століття. Харків: Майстерня.
11. Мельниченко, І. (2018). Модернізм і постмодернізм у живопису: акрил як основний інструмент художньої виразності. Одеса: Творчий потенціал.
12. Лисенко, В. (2017). Поп-арт і акрил: нові горизонти у сучасному мистецтві. Київ: Спадщина.
13. Герхард Ріхтер. Gerhard Richter: A Life in Painting. Monograph. New York: Taschen, 2009.
14. Люс Туйманс. Luce Tuijmans: The Influence of Painting. Бельгія: Museum of Modern Art, 2002.
15. Історія українського живопису. С.М. Ханенко. Київ: Наукова думка, 1997.
16. Закарпатська школа живопису. Каталог виставки в Національному музеї «Київська картинна галерея». Київ : Аукціонний дім «GOLDENS», 2024.
17. Мені тут знайоме кожне вікно : альбом / Упоряд. Є. А. Волокін, С. М. Тетенко. — Одеса : Чорномор'я, 2018. — 80 с. : іл.

References:

1. Aksenov, V. P. Zhivopys: tradytsii ta innovatsii (Painting: Traditions and Innovations). — Kyiv: Mystetstvo, 2012. — 240 s.
2. Plaksina, S. M. Materialy i tekhniky suchasnoho obrazotvorchoho mystetstva (Materials and Techniques of Contemporary Fine Arts). — Lviv: LNU im. I. Franka, 2016. — 176 s.
3. Gombrikh, E. G. Istoriia mystetstva (The Story of Art). — Kyiv: Osnovy, 2002.
4. Charles Lend. Tekhnika zhivopysu: materialy i metody (Painting Techniques: Materials and Methods). — Kharkiv: Ranok, 2010.
5. Nataliia Hnyliatska. Yevropeyskyi zhivopys: etapy rozvytku (European Painting: Stages of Development). — Lviv: Svit, 2015.
6. John Wilkinson. Sekrety starykh maistriv. Tekhniky i pryimy oliinoho zhivopysu (Secrets of the Old Masters: Techniques and Methods of Oil Painting). — Moskva: Art-Rodnyk, 2011.

7. Jean Clair. Mystetstvo ta modern: transformatsii klasychnoho zhivopysu u XX stolitti (Art and Modernity: Transformations of Classical Painting in the 20th Century). — Paryzh: Gallimard, 2006.

8. Herasymova, O. Tekhniky suchasnoho zhivopysu: akryl ta yoho zastosuvannia (Contemporary Painting Techniques: Acrylic and Its Application). — Kyiv: Art-Vydavnytstvo, 2021.

9. Savchenko, M. Istoriiia akryloho zhivopysu: vid vynykennia do suchasnykh tendentsii (History of Acrylic Painting: From Origin to Modern Trends). — Lviv: Nauka i kultura, 2020.

10. Brovchenko, O. Rozvytok khudozhnikh materialiv v obrazotvorchomu mystetstvi XX stolittia (Development of Artistic Materials in the Fine Arts of the 20th Century). — Kharkiv: Maisternia, 2019.

11. Melnychenko, I. Modernizm i postmodernizm u zhivopysi: akryl yak osnovnyi instrument khudozhnioi vyraznosti (Modernism and Postmodernism in Painting: Acrylic as the Main Tool of Artistic Expression). — Odesa: Tvorchyi potentsial, 2018.

12. Lysenko, V. Pop-art i akryl: novi horyzonty u suchasnomu mystetstvi (Pop Art and Acrylic: New Horizons in Contemporary Art). — Kyiv: Spadshchyna, 2017.

13. Gerhard Rikhter. Gerhard Richter: A Life in Painting. Monograph. — New York: Taschen, 2009.

14. Lius Tuimans. Luce Tujmans: The Influence of Painting. — Belhiia: Museum of Modern Art, 2002.

15. S. M. Khanenko. Istoriiia ukrainskoho zhivopysu (History of Ukrainian Painting). — Kyiv: Naukova dumka, 1997.

16. Zakarpatska shkola zhivopysu. Kataloh vystavky v Natsionalnomu muzei "Kyivska kartynna halereia" (Transcarpathian School of Painting. Exhibition Catalogue at the National Museum "Kyiv Art Gallery"). — Kyiv: Auktsionnyi dim "GOLDENS", 2024.

17. Meni tut znaiame kozhne vikno: al'bom / Uporiad. Ye. A. Volokin, S. M. Tetenko (Every Window is Familiar to Me: Album / Comp. by Ye. A. Volokin, S. M. Tetenko). — Odesa: Chornomoria, 2018. — 80 s.: il.